

Oglaš. priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglaš. itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice, u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 84749. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rascu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlaz svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epod plaćom ne tiskaju, a neiskazani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji, 10 K u obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 5—, odu. K. 2-50 na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plaća i utičuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaoštalj 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Izjava. Pošto se je sa stanovite strane podvojilo o tom, da je napisao jedan naš „akademičar“ članak „Kakvi smo mi to ljudi“, pričoblen u br. 32. našega lista, to nam je izjaviti, da je u istinu onaj članak napisao naš akademičar i da smo ga mi pričobili bez znanja našega glavnoga suradnika.

Uredništvo „Naše Sloge.“

„Puzavcem“.

Odgovor mrziteljem i progonoitajem glagoljice.

(Nastavak)

Zaslugom velikog hrvatskog kralja Petra Krešimira uskrisi ponovno ninska biskupija god. 1072. Tim se javi opet uskrsnuće slovjenskog bogoslužja. Zaključke sabora Splitskog, što se tieče staroslovenskog bogoslužja, god. 1088. uništi, kako se misli Aleksander II., poučen po vrlom. učenom Grguru, tad protodjaku sv. Stolice, i dopusti opet Hrvatom glagoljsku službu obavljati (Farlat. T. III. pag. 142: „Sunt qui putant ejusdem Alexandri jussu revocata fuisse se rescissa interdicta... A Slavis patriae linguae in rebus publicis divinis usurpandae potestatem permissam esse“). Godine 1075. sastane se peti Splitski sabor. Papa Grgur VII. pošalje poslanika nadbiskupa Gerarda u Hrvatsku, da stvar uredi, gdje su također bila tada i tri hrvatska biskupa. Grgur poznavajuć dobro rozvitak glagoljice nije dao poslaniku nikakva nuloga, da joj se protivi. Štunja Grgurova dokazom nam je, da je barem mukom pripoznata i dopuštena glagoljica. I tako nakon 200 godišnjeg progona glagoljica se je sačuvala u crkvi Hristovoj; i tako se izpunise rieči poštenog Gamaliela: „Jer ako bude od ljudi ovaj savjet ili ovo djelo pokvariti će se; ako li je od Boga, ne može ga pokvariti, da se kako ne nadjelo bogoborci“ (Tkalčić str. 53).

Bela IV. hrvatsko ugarski kralj imenovao 1247 nadbiskupom Splita Ugrina. On pošalje senjskog biskupa Filipa papi Innocentu u Lion, da mu izprosi nadbiskupski plašt. Tom prigodom zamoli Filip, da bi papa apostolskom vlašću odobrio slovjensko bogoslužje, dokazivajuć mu potrebu potvrđenja. Innocent (1243.—1254), prozvan „uresom kanonista i otcem prava“, na molbu senjskog biskupa odgovori 13./III. 1248. pismom: „Prikazana tvoja nam molbenica sadržavala je kako ima u Sloveniji (Hrvatskoj) neko osobito pismo (glagoljica) koje svećenstvo ročene zemlje terdi, da ga je sv. Jeronim izumio i njim se u obštivanju službe božje poslućivao. Po tom da se i ti njima ujednačiš i sliediš običaj one zemlje, u kojoj kao biskup stojiš, od nas si najpokornije molio, da ti dopustimo službe božje obavljati rečenim pismom, Ali pak razumješi, da besjeda stvari, a ne stvar besjedi podčinjena ima biti, ovim ti vlast podčljuje, da u onim stranama, to jest, gdje se to običaje ovršivati, možeš i ti slobodno slušiti se u kriepost ovih, sano ako se razlikovnu pisma jezgra stvari ne mienja.“ (Theiner: Mon. Slav. Merid. I. pag. 78). O vaj premudri papin odgovor zatvara usta za sve

vjekove protivnicima glagoljice (Puzavcem, podlim robovom trebalo bi to kllinom). Tako dopusti isti papa, Benediklincom oloka Krka i krčkom biskupu. Da nema nikakvog drugog odobrenja, dopuštaju ovo je bogoslužje (govori Farlat. Tom. III. pag. 143). došlo ne odstranjeno pravo, prastarim nepre'rgnutim običajem, kojeg ukloniti niti bi pravedno bilo (danas je pravda na nebesih) niti to zakoni ne dopuštaju (zlobom pod krinkom neznanja se ih danonice gazi) i svaki bi nepravedno radio (briga za to Puzavce, oni su Machiavelisti, snmo da postignu svoju svrhu ne začaju se upotriebiti najpodiljijih sredstava) tko bi u nj' dirao. Od 12.—16. vieka razširi se glagoljica malo ne po svojoj Dalmaciji, sjevernoj Liburniji, Istri, prekokupskoj Hrvatskoj, po većem dielu Bosne, po pokupskoj Hrvatskoj, posavskoj, podravskoj, i medjumurskoj Hrvatskoj, a tamo još XVI. vieka bilo je u istoj zagrebačkoj biskupiji mnogo župa i manastira, u kojima su župnici i redovnici službu božju obavljali staroslovenskim jezikom (Kukuļjević: Tisućnica str. 9). Ali najviše ovoga vremena čvala je glagoljica po svojoj Splitskoj i Zadarskoj biskupiji i po svim suprotstojecim otocima, zatim po krčkoj, rabskoj i senjskoj biskupiji; pak po Lici, Krbavi i Modrušam. Na sjeveru najgušće je čvala oko Ozlja, Draganića, Kupčine, Samobora, Jastrebarskoga, i po ostaloj zagrebačkoj biskupiji. Sva je Istra, osim male zapadne strane, glagoljska bila, a odatle prešla ča u neke predjele Kranjske i južne Štajerske, Gorice i neke crkve oko Trsta (Broz: hrvat. kojiž. stran. 76.; Milinović: str. 97., 98). Tečajem ove dobe niti zvuci staroslovenskine razlegali su se na najmilije izpod svodova božjih hramova, a sve što se je pjevalo i pisalo, liepim je glagoljskim pismenom pisano bilo. Nisu u tom zaostali ni naši dobri fratri, osobito Benediklinci i Franjevci; a niti manastiri duvna. U Zadru bio je n. p. glasoviti samostan sv. Krševana, sv. Bartula, sv. Marije sagrađen god. 1066. od slavne Cike, sestre kralja Krešimira. U Biogradu sagrađi sam Krešimir samostan sv. Tome za duvne i sv. Ivana apost. za fratre. Kod Splita bio je sv. Stjepana, zatim sv. Mojsije, sv. Petra itd. itd. Tako je bilo i u Bosni, u Hrvatskoj, razlikom tom, da se je ovdje rabio iztočni obred, kojeg su isti pape rimski branili. U kratko, gdje god je Hrvat bio u prostranoj svojoj domovini mogao se je naučiti milopoja svetlinje svoje.

U XIV. i XV. om vieku slovjensko bogoslužje postiglo je svoj vrhunac; zatim sa raznih uzroka počelo propadati. U šestnaestom vieku pojavio se je pogubni protenzlizam, kojisi je glagoljicom hito prokričli put k južnim Slavenima; ali se tada Rim vidieci pogibelj pueno. Papa Urban VIII. (1623. do 1643.) vjerni prijatelj Slavena brinuo se, da oživi dah sv. Cirila i Metoda, te nastojno oko izdanja slovjenskih bogoslužnih knjiga. Dade listati po Levakoviću glagoljčki Misal god. 1631. Ne sumo što je glagoljica počela u XVI. vieku propadati radi neznanja, već

još većma radi velikih moćnih neprijatelja, u čim se osobito odlikovao Klavdio Sozomeno, biskup puljski (Pula) kamo je spadao i grad Rieka. Ondje je bilo sve glagoljski, nu biskup godine 1593. dade strogu naredbu, kojim ukida slovjensko bogoslužje. (Sada ima vjernog nasljednika). Nastala je strašna borba i to med biskupom s jedne strane med narodom hrvatskim i svećenstvom s druge strane. Nu napokon predobise Riečani, i slovjensko bogoslužje ostane opet u zbornoj crkvi, jer se je Rieka sdružila sa senjskom biskupijom. Nasljednik mu i vjeran drug bijaše Frank Barbaro, patrijarha oglejski (Akvi-leja), koji je bio namuio uništiti glagoljicu, ali više lišitavim načinom, (ima i danas takovih prefrignanih lišica) i to u svili podčinjenih mu župa i područnih biskupija: Istarske, Koparske, Novogradske i Porečke. On sazove crkveni sabor god. 1596. i stavi medju ostalim ovaj predlog: „Neka slaven-ski biskupi, gdje je u porabi slovenskim jezikom časoslov i misal pisan, nastoje te knjige učeni, pravovjerni i vještii slovjenskih jeziku ljudi da pregledaju i poprave. Nu svakako je željeti, da se nastojanjem slovjenskih biskupa istine slavenski, a malo pomalo (á la Flapp e compagna bella) uvede časoslov i misal latinski i obrednik svetog-otajstva. Ali i ovaj put ne zapusti Bog svoj vjerni i odon mu hrvatski narod, već mu providi branitelja u osobi Stjepana Kozme biskupa Splitskog. On je zapovjedio, da se pod uvjetom vjestog poznavanja slovjenskog jezika imade rediti, i zato bi u poljietkom okružju odabrano 6 svećenika, koji su učili i izpitalivali. Po ovom primjeru u saboru porečkom (Parenzo) držanom god. 1733, bilo je ustanovljeno 7 izpitatelja, koji su imali podučavati i izpitivati one, koji su k redjenju u slovjenskom jeziku pristupali. (Predsjednik izpita je sada Flapp). Uzrok daljnog propadanja glagoljice bili su i ratovi proti Turčinu, kad no je narod hrvatski morao misliti na mač i obranu svoju, njegova je knjiga tada spalvala. Tada se moralo rediti i manje učene ljude za svećenike.

U to se je događalo, da bi se gdjekoji biskup našao, koji opojen neslovjenskim čuvtvom mislio je, da će Bogu i duši ugoditi ako bude nastojao oko uništenja glagoljice. Najžalostnije je pak uzrok propadanja glagoljice nemar hrvatskog nižeg i višeg svećenstva po Hrvatskoj, Dalmaciji i Istri, koje naučivši se u latinskim i talijanskim školama nije toliko rodoljublja imalo, da bi svoju svetlinju ljubilo i njegovalo. Bilo je doduše u Dalmaciji i Istri nje kojih biskupa, koji su se zauzimali za glagoljicu, ali kod nižega svećenstva nisu naišli na onu pripomću koju su imali naći.

Ne čudimo se tudjim neslovjenskim biskupom, ali da hrvatski biskupi još revniji postaju oko uništenja rodne ina svetlinje to je žalostno i sramotno, jer su oni bili proždrljivi crvi, koji su nastojali razločiti slavjensko slabo. Takav je bio zagrebački biskup pop Petar Domitrović, koji je najprije godine 1627. proterao fratre glagoljase iz Svetica; zatim je nastojao iztriebiti iz svoje nadbiskupije i ostale sve-

ćenike glagoljase. Isto je radio i djakovački biskup Mirko Raffai, koji je tražio ostanke glagoljice iz svoje biskupije iztriebiti. (Tkalčić: Tisućnica I. 17.). Blagotvorno sjeme svetih slovjenskih apostola Cirila i Metoda nije do danas još usahlo na hrvatskom zemljištu, ali ono sve to većma vene, prem je bilo ljudi koji su osobito u XVIII. vieku najvećom zauzetostju nastojali, da procvjeta i blagoslovljen plod donese na njivi posadjennoj. Takvi bijahu splitski nadbiskupi Antun Kačić i Pacifik Bizza, te biskupi zadarski Vinko Zmajević i Mate Karaman, te pape Benedikt XIII. i Benedikt XIV. Vinko Zmajević za potrebu glagoljasa odlučii sazidati glagoljačko sjemenište u Zadru. To se je koristim vidilo papi Benediktu XIII. pak mu dopusti da u tu svrhu upotriebe dobra nekadašnjih hrvat. opatija sv. Krševana (Grisogn) zadarskog i sv. Petra osorskog. Otvoreno bi po njegovoj smrti po Karamanu 11./L 1746. Karaman je u svemu sledio stope Zmajevićeve, te je na očajao po nutkovanju pape Benedikta XIV. da glagoljicu što više oživi. Isto tako i njegov prijatelj Mate Sović, kojega uzgoji brat biskupov, odkle podje u Rim, i bi imenovan učiteljem glagoljice u zavodu Urbanovom (Collegium Urbanum). Kačić radi potrebe svog svećenstva dade u Bologni tiskati vrlo poučnu knjigu: „Bogoslovje djeloredno i liti rukovod Slovjenskoj, na poznanje svetoga reda.“ koja je knjiga kod glagoljasa još i sada vrlo obljudljena. Pacifik Bizza vidieć u svim župama glagoljase, te kako je providio sjemeništem u Spl.tu za odgoj latinskog svećenstva, tako isto se postarao za odgoj glagoljasa. Tri put bijaše kod pape Benedikta XIV. i o svem ga izvješćivao i s njime se savjetovao. U dogovoru s papom dade na Priekom kod Omisa sagrađiti sjemenište za hrvatsko svećenstvo. (Sliedi.)

Velološinska irredenta na poslu.

(Nastavak)

Pisac ovih redaka i u „Našoj Slogi“ i još obširnije u zagrebatkom „Hrvatskom pravu“ u nekoliko prigoda razložio je, kako to, da ovdje neimademo jošte organizirane čisto hrvatske stranke, te kako vlada neki indiferentizam i strah od borbe i političko-narodnog rada. Ponašnjati tomu ovdje opet uzroke nije moguće, konstatarimo samo činjenice, za koje u ostalom radinoo koliko možemo, da ih promjene na bolje.

Talijanska pak stranka životari ograničena i vezana samo na ona četiri zida njihovog „Casina“, jer ostona u samom gradu nema. To je skup od 5 do 6 ljudi, koji su usljed talijanskog odgoja u školali radi svojeg interesa zamrzili na svoj materinski jezik i narod. Talijanska „kultura“ naučila ih. da preziru i mrze sve oao, što je već po naravi, mehkoj i nježnoj hrvatskoj duši milo i sveto. Za to uz prezir na domaći jezik i običaje, — iztietu se i svojim nehajem i sprdnjom na

vjeru i crkvu i sv. sakramente. Ni to ih dakle ne veže s našim pukom. — Na čelu im je domaći sin kap. E. Bušanić, kojemu uz bok stoje dva inostranca (inostranci u toliko, što nisu Lošnjani, jer su žalihože i oni odrodjeni Hrvati, jedan iz Dalmacije, drugi iz Cresa), pa i ovdje se osobito izište — kako na žalost po mnogim mjestima Istre — jedan odpadnik pop-učitelj V. Scarpa iz Dalmacije. Sva snaga njihova stoji u ostalom u tome, što im figurira kao vodja rođeni Veloselac kap. Bušanić, jer da nije njega, oni — kao inostranci — nebi se usudili niiti podignuti glave. Može se pače reći da samo ova trojica poznaju i zauzimaju se za ultraradikalne talijanske težnje, jer ostali, što se daju voditi od njih, ili ne poznaju pravih njihovih namjera, ili su vezani uz njih raznim obzirima i svojim položajem. Znade se ipak dobro, koliko se u Istri ide na ruku ovim umjetnim i patvorenim Talijanima. Dakako, da je uz ove ljude sva mladež što polazi srednje škole (a imade je žali bože dosta velik broj), jer je poznato, da su te škole kovačnice „irredentizma“. Ali zavedena i pokvarena ta mladež ne dolazi u nikakav dodir s narodom. Pogibeljniji od ovih po hrvatsku stvar, jesu tako zvaní neutralci koji neće nikada jasno, da se izraze, za koju su stranku, koji bi htjeli sjediti na dvim stolicama. Oni su na rieči tobož uvijek za pravednu stvar, ali faktično vazda najbolje oruđe „irregente“. Odgojeni kao i oni prvi u talijanskom duhu, preziru i mrze hrvatski jezik i običaje, — ali jer poznaju mišljenje narodno, čuvaju se otvoreno pokazivati svoje nazore, — dok međutim gdje god mogu pod raznim izlikama škode hrvatskoj stvari, i kako je naš narod dobroćudn i mehak, nađu oni uvijek čim će mu oči zamazati i izpričati se. — Puk naš još nezna, da je u ovim stvarima popustljivost i mekoća grieh, pače često i zločin proti vlastitoj domovini. — A baš ovi najviše ravnaju sudbinom ovoga mjesta, bilo kao pučki učitelji, bilo kao duhovni pastiri.

Ovo je bilo potrebno, da iztaknemo, prije nego li predjemo na sam opis izbora. (Nastavit će se)

Politički pregled.

U Puli, dne 14. septembra 1904.

Austro-Ugarska.

Najvažnije političko pitanje za nas u Primorju jest ovaj par predstojeće imenovanje c. kr. namjestnika u Trstu. Bečke novine pišu kao gotovu stvar, da se očekuje neposredno imenovanje bukovinskog zem. predsjed. kneza Konrada Hohenlohe. Imenovanje to imalo je sliediti tekar budućeg mjeseca, nu odnošaji u Trstu reć bi, da su sklonuli vladu na brzu promjenu, te će novi namjestnik već početkom oktobra nastupiti svoju novu službu.

Dalmatinski namjestnik barun Handel boravi još u Beču, kamo je pošao, da izjvisti o položaju u Dalmaciji.

„Nar. List“ piše, da namjestnik neće već sada odstupiti, već da će ostati na svom mjestu i za predstojećeg saborskog zasjedanja, koje će biti, ako se to obistini, bez dvojbe vrlo živahno. Nakon tog zasjedanja imao bi biti barun Handel pozvan na visoko mjesto u ministarstvu a u Dalmaciju bi poslali za namjestnika opet visokog vojničkog častnika. Medjutim u Dalmaciji raste ogorčenje proti namjestniku sve to više, te dvojimo, da će se on predstaviti narodnom zastupstvu u budućem saborskom zasjedanju.

Gra Gora.

Dne 10. o. mj. stigla je iz Cetinja viest, da su Arnauti iz pograničnog mjesta Čete navali u većem broju na crnogorece podanike, koji su išli po svojem poslu. U sukobu ostala su dva crnogoreca ranjena a jedan usmrćen. U blizini palazeci se Crnogorci skočili su braći na pomoć, te je došlo do žestoke borbe, koja je trajala čitav dan. Pri tom bijaše šest Crnogoro-

raca ranjeno i to dvojica od njih na smrt. Radi tog sukoba smatraju položaj na granici vrlo ozbiljnim. Crnogorska vlada upravlja je turskoj vladi u Carigrad ostar prosvjed sa zahtjevom, da se Arnauti pozove na red i da se dade odsteta, za ranjene i usmrćene Crnogorce, jer će, se inače sama Crnogora polirnuti za ufeđenje tog pitanja. Neke srbske novine napale su crnogorskog ministra izvanjskih posala Vukovića, jer da je on kriv, što nisu najbistriji odnošaji izmedju Srbije i Crnogore. Povod napadaju dala je viest o dolazku ministra u Biograd, koji da će pratiti tamo kneževića Danila, koji dođazi na krunisanje svoga svaka kralja Petra.

Srbija.

Srbski službeni list piše, da je ministar financija Paču u Parizu sa novčarima sklopio zajam od 30 milijuna dinara. Zajam će rabiti za — pokrće manjka i za nabavu novih topova u Franczkoj. Ministar da je zato osigurao franczckim novčarom gradnju i upravu nekih srbskih željeznica. Uvjeli zajma da su nepovoljni pak nastaje dvojba hoće li ga odobriti narodna skupština.

Srbska vlada pripravila je zakonsku osnovu o novoj pravnoj razdiobi cijele zemlje na 7 županija. Nu kako pišu opobeni listovi veliki dio narodnih zastupnika nije zadovoljan s tom razdiobom.

Crnogorski priestolasljednik knežević Danilo priustvovati će sa svojom suprugom kneginjom Milicom krunisanju kralja Petra I.

Bugarska.

Knez Ferdinand stigao je prošloga čedna u Beč, gdje ga je car i kralj primio u posebnu audienciju. Time je ispunjena davna kneževa želja. Ovomu posjetu pripisuju političko znamenovanje. Knez bijaše pozvan i na dvorsku večeru u dvorac Schönbrun, a to je prvi put odkad je knez u Bugarskoj, da ga pozvaše u visoke dvorske krugove.

Rusija.

Nakon krvave bitke kod Liaojunga povukose se ruske čete napram Mukdenu, gdje bi moglo doći do nove žestoke bitke. Ruski vrhovni zapovjednik Kuropatkin postigao je svoju nakunu t. j. zadao težki poraz Japancem pak se povukao na sjever da ujedini tuj sve svoje čete.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Fr. Kaj da su oprtaljski šijori začeli slaviti novoga podoštada s frajmi?
Jur. Lahko je šijorom frajati i veselit se, ma je teško siromahu, ki se mora mučit za sebe i za šijore.
Fr. Vero će i njemu bolje bit kada se pameti navadi.
Jur. Ma na svoje spendije!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Domaće stvari. Kud će suza neg na oko — o čemu ćeš danas u Puli govoriti nego li o izborima! Sve se uzvrpoljilo:

koji su do sada bili izključeni iz obćinske uprave, nastoje svim silama da u nju dođu, a koji su dosada bili na „manjaduri“, drže je se zubima i nohtima. Najviše se jadi sladki naš dični Rizzi, koji sada vidi plod svoga neznam koliko godišnjega pašovanja u ovoj obćini, gdje akoprem je bio absolutni gospodar svega i svih, ipak nije znao skalupiti jaku stranku, koja bi kao on mogla i umjela tetositi s jedne strane žestoko iredentu, a s druge ljubiti skuta i koljena visokoj vladi odnosno mornarici. Al što se jadi napokon; ta on može otići da uživa, carskom milošću, pašovanje nad cijelom Istrijom; u Puli će već haraku voditi, dokle se bude dalo, austrijsko-slavenski Talijan Dumić i talijansko-iredentaški Bodul Mate. Par noble fratrum, a u ostalom: insulani bestiae pessimae, quorum Deus venter.

A proposito. Stanić, Bolmarčić i još neki bili su na Malu Sveticu u Sišanu, da tumače izborni katekizam Čičaru, Lisandru i još dvojici trojici. Čim su došli tamo dali su zvoniti na školi, te su se Sišanci prestrašili, da nije možda bukoula vatra. Za sreću ogranj nije nigdje gorio osim u glavni onih što su bili na izbornom dogovoru, a besjede Stanićeve i Bolmarčićeve gasile su slabo sišansku uzrujanost. Jedan Sišanc pitao je na primjer, „A kako je to, da mi koji vjerno služimo gospodi, nimmamo ništa od toga van onoga dana kad idemo na izbor te nas najeđete starke i najpiete patine? Kad ćete nam izpuniti toliko obećanja i urediti naše selo, da bude pristojnije, i dati nam vode, koja nam svake godine manjka?“ — „Ste boni, ste boni,“ odgovori Bolmarčić, „valjda nas ne ćete zapustiti sada, kad se dižu Hrvati i socijalisti.“ I obećao im opet svē i straseć ih ako ne budu s njima, otidoše nekako zle volje natrag u Palu.

I tako se latinska gospoda šuljeju po selima, sakrivajući se pred javnosti, a u Puli nisu vjredni stupiti pred ljude. Eto, Hrvati drže toliko sastanaka u gradu i javno govore, što imadu reći, pa bi mogla i njihova starija braća Stanić, Bolmarčić etc. s njima na mejdan. U nedelju n. pr. u S. Polikarpu bio je hrvatski sastanak kod Žica pa nijednog Talijana nije bilo, nego sve naša krv, koja je posluala govornike poslanc od hrvatske pučke stranke, te se ljudi zavjerili da će glasovati za narodnu listu. Pardon! bilo je samo dvadesetak socijalista, većinom neizbornika, koji su htjeli bućiti kao obćino, ali su dobili takve lekcije, da će ih proći volja nametati se gospodaru koji ih prima u goste.

Socijaliste u Puli, su čudna čeljad. Hoće da budu međunarodni, a eto sada su se javno složili s radikalnim Talijanima za obćinske izbore. Pa neka: question di gusti; ali zašto i oni i radikalni Talijani ne drže sastanke u svoje ime. pa da javnost sudi? A zašto onda dolaze na hrvatske sastanke, da ih po mogućnosti mute? Čovjek bi mislio, da će oni na tim sastancima udarati na obćinsku upravu, na vladajuću kliku, na talijansku drzovitost i bezobzirnost prema drugim narodnostima: što ne? Ali socijalisti se na sastancima obaraju na Hrvate, na njihov tobožnji klerikalizam i tako bacaju klipove pod noge stranci, koja ide za istim ciljem kao oni t. j. da se sruši kamorra, da se odstrani nemoralni nepolitizam i protekcijonizam u upravi, da obćinska palača bude jednako otvorena svim Puljancima, koji su voljni raditi za dobro puka.

Veselje je za nas Hrvate vidjeti kako našle svu stranke u Puli ljube. Čitaj „Gloria nalleto,“ eto ti pogibelji da se Hrvati dignu; vidi „Proletario,“ eto izjave da „il loro internazionalismo non puo orientarli verso i Laginja e Zuccon;“ pazi u L' Avvenire, eto, nas krsti „partito pancranto,“ valjda

niiti ne razumijeti što to znati. Sve sami naši prijatelji, jer promatrajuć bolje stvar, uvidja se, da bi bez Slavena slabo prošli i „Democrazia“ i „Federazione socialista“ i „Circolo Cattolico.“

To je uvijek ona stara: dok im služimo smo dobri „slavo-istriani,“ „compagni internazioli,“ „fratelli cristiani,“ — a kada hoćemo da dignemo svoj glas, e, onda: la situazione è grave, la città è in pericolo!

Kad neće hrvatski — moraju njemački. Mi smo bili uvijek odlučni protivnici uvlaćivanja tuđjeg, njemačkog jezika bilo u javne urede, škole itd. u našoj pokrajini. Ali naši za nevolju susjedji predpostavljaju gdje god mogu zemaljskomu, hrvatskomu jeziku, jezik tuđji, njemački jezik, već traže dapače i od autonomnih i privatnih činovnika uvijek prije poznavanje njemačkog, nego li hrvatskog jezika. Onomadne smo naveli slučajeva kako traže od obćinskih činovnika ne samo u polutalijanskih obćinah već i u hrvatskih obćinah, koje se nalaze za nesreću u njihovim rukama, poznavanje njemačkog jezika na drugom mjestu, a na trećem tekar poznavanje kojeg slavenskog jezika — i to ne uvijek. Njemačkomu jeziku daju dakle svuda prednost pred hrvatskim.

Čemu to dokazivanje — reći će ikogod, — kad je to u obće poznato: Evo čemu. Pred okružnim sudom obdržavala se prošloga čedna javna razprava proti stanovniku iz Sišana, koji je teško ranio u Puli nekog mladića iz Krka. Onomu mladiću dao je liečnik u Krku svjedočbu po tvrdv muienje puljskih liečnika, da je istinu bio teško ranjen. Svjedočba krčkog liečnika sastavljena je njemački — što je dalo povoda odvjetniku-branitelju dr. Ghira da prosvjeduje odlučno proti čestim podneskom njemačkim, bilo izkazim svjedoka ili svjedočbam liečnika.

Mi nebisimo imali ništa proti takvom prosvjedu i kad bi se bio g. branitelj na sam prosvjed ograničio, nu nemožemo šutiti na njegovu tvrdnju, da je tobož talijanski jezik jedini sudbeni jezik, jer toga neima nigdje u zakonu. Ako se na žalost kod naših sudova većinom talijanski piše i razpravlja i to zbog nepoznavanja drugog zemaljskog jezika od strane sudaca i nižeg sudbenog osoblja, nije nigdje u zakonu rečeno, da je talijanski jezik izključivo sudbeni jezik. Kod nas u Istri je hrvatski odnosno slovenski jezik istobako sudbeni kano i talijanski i kad budu sudci i niži činovnici poznavali naš jezik — kako bi po zakonu morali, pisati će se i razpravljati hrvatski bar koliko i talijanski na istarskih sudovih.

Gosp. odvjetniku Ghiri preporučamo dakle — ako hoće, da složno izispemo sa naših sudova tuđji, njemački jezik, neka nastoje sa svojimi talijanskimi drugovi u Istri, da se dade na sudovih hrvatskomu jeziku ono mjesto, koje ga ide po broju pučanstva, neka se taj jezik poštuje i uvažava svuda, inače neima prava da se tuži na urivavanje njemačkog, nezemaljskog jezika. Tko neće, g. odvjetniče, da prizna u Istri ravnopravnost hrvatskomu jeziku sa talijanskim u svih javnih uređih — taj će morati da priznade prije ili kasnije tuđjemu njemačkomu jeziku ne samo ravnopravnost — već možda i prevlast.

Velika nesreća na radnji. Prošloga čedna porušio se na villi poduzetničva Münz u Puli zid, koji je sa sobom povukao dva zidara, te su ostali pod ruševinom. Jedan od njih Ivan Derencinović ostao je odmah vrlo teško ozleđen te je drugi dan iza toga umro u ovdajšjoj bolnici. dočim je drugi zadobio lakše ozlede, te je izvan svake pogibelji. Derencinović bio je liepi sprovod na Malu Gospu pošje podne, uz učestvovanje velikog mnoštva naroda. većinom zemljaka i drugova. Osobito se zauzeše ovdajšnji Baštani da svom zemljaku, koji je tako nesretno poginuo; izkažu posljednju počast, što se liepo ovim putem zahvaljuju i radnicima drugovima pokojnika, koji su svojim mnogobrojnim

sudjelovanjem na sprovodu pokazali svomu drugu svoju kolegijalnost.

Pokojnik ostavlja gorko ucviljenu mladu udovicu i nekakoga sinčića. Počivao u miru!

Voloski kotar:

Četrdesetgodišnjica učiteljevanja. Dne 4. t. mj. proslavio je skromno nadučitelj u Hrusici, občina Podgrad, g. Fran Waisel 40-godišnjicu svoga učiteljevanja. Samo tri godine učiteljevao je g. Waisel u Zagracu, u Kranjskoj, a od godine 1867. amo neprestano u Hrusici.

Komu je poznato teško učiteljsko zvanje, taj će jedva pojmiti što će reći kinitu se i mučiti kroz čitavih 40 godina s drobnom djecom u seoskih, često tiesnih i nezdravih prostorijah. G. Waisel imade zahvaliti svom čvrstom tjelesnom ustroju, što je eto sretno čil i zdrav dočekao svoju 40-godišnjicu teškog učiteljevanja. Čestitamoo!

Plišu nam iz Voloskoga. Dne 2. t. mj. otvorile su se škole u našem kotaru. Kako u drugih kotarih tako ima i u ovom u nebo kričućih krivica, i velikoga nereda. Za Volosku javnu školu je odučen i hrvatski razred uz talijanski, al ipak mjesto učitelja za hrvatski razred nije još popunjeno. Kakve 50 djece, što one c. kr. činovnika i c. k. sluga, što one privravnarini Talijana iz Italije, ima javnu učiteljicu. Do 100 djece domaćih ljudi neima javnoga ni učitelja ni učiteljice. Za to mora se još uvijek brinuti Družba sv. Cirila i Metoda. U Opatici ima javna talijanska škola njesto 25 djece i te najviše one bage kako na Voloskom. Javna hrvatska škola ima do 120 djece; k tomu privatna Družbina preko 60. Lovranski hrvatski odjel ima preko 160 djece — i samo jednoga učitelja; i tolik ili bližu tolik broj ima ta škola već više godina. C. kr. školske oblasti reč bi da su već od nekoliko vremena odlučile i drugu učiteljsku silu, al su tobož nemoćne naprama obćini, i nisu tobož kadre provesti "svoje" odluke. Nevide da tim sramote sebe i državu koju predstavljaju. Drugud stvaraju nove zgrade kod kakve 50 djece, ovdje za preko 150 djece nisu kadre oživotvoriti drugog razreda. U Kastvu manjka ravnatelj i ravnateljica a još nisu nadjene osobe, koje bi ih privremeno nadomjestile, dotle najime dok budu imenovani stalno ravnatelj i ravnateljica. A kad će to biti, to sam Bog znađe, kod brzine kojom riešava c. k. kot. školsko vieće Volosko, pod uzor-kapetanom Manussiem sa svimi njegovim novimi iznašaći za uredovanje. Spisi glede imenovanja jednoga učitelja u Kastvu leže kod toga vieća već valjda kakvih 8 mjeseci, a da nisu poslani kamo bi imali biti! Brzina upravo amerikanska!

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam 4. o. mj. Naš cestovni odbor konstituirao se je dne 4. prošloga febrara, al zemaljski odbor u Poreču nije pripoznao to konstituiranje, jer nije bio izabran predsjednikom onaj koga su talijani htjeli t. j. poznati naš „spasitelj“ Sandrin.

Sada se pita: što se ima brinuti zemaljski odbor da li ima biti predsjednik toga odbora Petar ili Pavao, Sandrin, Zigante ili koji mu drago? Odgovor je jednostavan: dok je bio predsjednikom naš Fran Flego, plaćali su porezovnici 10 po sto nameta za ceste, a kad je stupio tomu odboru na čelo Sandrin, morali su plaćati 20 po sto — dakle dvostruko. Osim toga bile su ceste na više krajeva zapuštene, osobito one na Krasu i ona preko Marinci i kod Butari. U deset godina platili su dakle porezovnici oko 30.000 kruna više. Za gospodu u Poreču i za Sandrina moralo je to biti osobito veselje kad su morali tu ogromnu svotu platiti skoro sami Hrvati na Buzećini, jer znadu, da se prevelikim obterećivanjem siromašnoga kmeta silno krati.

Sada, od jada, što nije izabran Sandrin, nećo zemaljski odbor, da naloži

ovomu da izruči ured cestovnog odbora novomu odboru. Sandrin drži spise i nacрте za novu cestu od Buzeta prama Draguču. Zem. odbor na temelju potvrde namjestništva utjeruje drugi namet na porez za nove ceste od god 1900., i to ništa manje od 80 po sto; teče dakle evo već pet godina od tada.

Od tih nameta moralo se je utjerati već oko 70.000 kruna, i taj novac drže u blagajni čekajući valjda novoga Rigo, da blagajnu pokrađe.

Zašto se ne svrši cestu, koja je već posebnim zakonom od 14. maja 1870. odlučena preko Draguču? Možda za to, što neima koji bi gradnju nadzirao? Što čini cesarska vlada puštajući ovako mimoilazjenje zakona? Zašto ne prisili zem. odbor na predaju cestovnog ureda novomu odboru? Zar vrijedi više samovolja gospode u Poreču nego li jasno slovo zakona? Zašto ne, pita vlada kamo troši zem. odbor utjerani novac za nove ceste koje se ne gradi? Čemu dopušta vlada, da se utjeruje od siromašnih porezovnika 30 po sto za ceste ako ima novac ležati u blagajnah. Pazi li c. k. vlada, da se utjerani novac troši po obćinah? Mi dvojimo o tomu, jer znamo, da se troši u političke svrhe, što nam svjedoči Humščina, gdje su prosjekli komad ceste, koji nije bio po volji nekomej, te su oni počeli okretati talijanskim ledja, našto je zemaljski odbor izdao nalog, da se dade cesti drugi pravac, da se tako zadovolji njihove „dobre“ Humljanane.

Tamo može dakle zemaljski odbor bacati novac u more gradeć sad ovdje saoo ondje kako se komu talijanašu sviđa.

Mi nismo proti tomu, da se Humljanom sagradi cestu, al smo proti tomu, što se baca kroz prozor krvave Juljeve našega naroda, dočim bi druge obćine rado podnosile namete samo da dođu do komada poštene ceste ili kakvog mosta, kao n. pr. porezna obćina Salež, kojoj nije junta dopustila nameta, jer da bi tim porezovnici preveć obterećeni bili. Zar je to pravedan postupak? Zašto se kadšto ne popitaju vladini ljudi kad naroda bili bio zadovoljan plaćati namete ili učinili radnje sami, da im se priskoči na pomoć bilo od junte, bilo od c. k. vlade? A da, tako duboko neće, da se ponize visoki c. k. vladini činovnici, ta oni imaju posta dosta sa gospodom, pak se ne mogu brinuti za najveće potrebe naroda!

Nedavno smo doznali, da je mjer-nik Petris poslan od junte, da izmjeri novu cestu od Lipoglave do Lanišća, nu kako nam kaže čovjek od tamo radilo se o tom, da se naš narod na Krasu predobije za odcepjenje Krasa od Buzeta, te da se učini novu obćinu. To leži gospodi u Poreču više na stcu nego li ona silno potrebna cesta. Narodu na Krasu rekoše, da neće imati ceste dok se ne odcepiti od Buzeta. Je li to pošteno? Smije li se na taj način agitirati proti našem narodu? Pazi li c. k. vlada na to, da se puk ne sinućeje i ne huni?

Nošim Krašanom preporučamo, da upitaju te talijanske agitatore i smutljivce čija bi bila korist, da se Kras odcepiti od Buzeta, da li ne bi pri tom samo talijanaši zbog naše nesloge i radi našeg neprijateljstva uživali. Oni nasloje baciti u naš narod kamen smutnje, sjeme razdora, pak da se oprte na ledja i Buzećanin i Krašanom. Mi mislimo, da neima na Krasu takvoga bedaka, koji bi više i radije vjerovao porečkoj gospodi nego li našim poštenim i čestitim muževom. Iz Poreča neće nam doći ništa dobra — to znamo mi dohro. Talijanaši pletu mrežu, u koju bi htjeli uloviti i Buzećane i Krašane pak u njoj udaviti jedne i druge.

Oni imadu pri tom dvojaku svrhu. Oni se najime nadaju, da kad bi se Kras odcepio da bi dobili obćinu Buzet u svoje ruke. Druga im je svrha smutiti Krašane.

Oni bi pustili Krašanom, da si odaberu sami središte nove obćine a u sa-

boru odlučili za ono mjesto, za koje bi bila manjina Krašana. Zalim bi branili manjinu puštajući, da većina više i kriče koliko joj drago. Iz toga bi se porođila nesloga, nemir i neprijateljstvo među samimi Krašani, koji bi se radi središta prepirali, pravdali i klali. Dok bi trajala ta nesloga, obećivali bi gradnju ceste ovamo i onamo, a gradili bi ih kako i do sada. Tada bi kazali Krašanom: ako glasujete s nami, za Talijane, imati ćete cestu, ako ne, ništa. Tako vam kažu i sada: ako se odcepitate od Buzeta, imati ćete cestu, inače ništa!

Obćina Roč nije, kako znate, sklona, da se gradi cesta od Lipoglave do Lanišća, jer bi joj bilo milije, da se gradi od Lanišća prama Roču, a što bi rekla obćina Buzet za vašu cestu, kad biste bili od nje odcepjeni? Ako neće zemaljski odbor da dopusti gradnju ceste dok je samo jedna obćina velika i jaka, time manje će dopustiti, da ju gradi sam Kras.

Radi toga pazite braćo Krašani što radite. Znajte, da nam Talijani kopaju greb jednim i drugim i da će pasti prokletstvo naroda na onoga, koji im čisti motku ili inače pomaze. Dok smo složni samo jaki i čvrsti, te ćemo se lahko oprieti talijanskim spletkam, a razdjeljeni poginuti ćemo jedni i drugi.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor. Kako službena „Wiener Zeitung“ od jučer javlja, sazvan je istarski sabor za 21. tek. mj. i to u Kopar.

† Ivan Cotelj. Dne 5. o. mj. preminuo je kod sv. Ana nad Tržičem, umirovljeni župnik porečko-puljske biskupije u najljepših muževnih godinah. Rodio se je godine 1859. u Lesah kod Tržica a g. 1883. bio je redjen za svećenika spomenute biskupije. Zadnjih godina služio je kao župnik u Karoibi, obćina Motovun, gdje je morao zapustiti službu radi teške bolesti to se je preselio u svoju domovinu.

Pokejni Cotelj bio je čestit svećenik i vriedan rodoljub. Za mladjih godina sudjelovao je živo u našoj narodnoj borbi, osobito kao duhovni pomoćnik u Kanfanaru i drugdje. Kao mnogim drugim narodnim svećenikom one biskupije odstrigao mu biskup Flapp krila, te se je morao posve odreći svakog djelovanja na korist našega naroda. Pod tim uvjetom bijaše imenovan župnikom u Karoibi, gdje je posve zamuknuo, što je još više otežavalo i onako velike njegove tjelesne muke. Viećni mu pokoj!

Odlukovanje. „Dobrovoljno društvo“ u Moskvi odlukovalo je slovenskoga prvaka u Trstu, odvjetnika g. dr. Gustava Gregorina tim, što ga je imenovalo svojim počasnim članom, te mu bijaše ovih dana predana vrlo krasna u staroruskom slogu izradjena diploma. Čestitamo srdačno!

Ovakve diplome primili su nedavno počasni članovi istoga društva: vladika Strossmayer u Djakovu, načelnik Milčić u Splitu, crnogorski knez Nikola, srpski kralj Petar itd.

O sazivu Istarskog sabora. Nedavno donieli smo viest, da bi se imao sastati istarski sabor dne 22. o. mj. Tako su javili i talijanski zastupnici iz Beča: Kanije viesti glase, da će se sastati naš sabor jedva u drugoj polovici mjeseca oktobra. Glede mjesta, u kojem bi se imao sastati sabor, nezna se još ništa. (Vidi viest gori.)

Da kažemo istinu, nama bi bilo drago, da se sastane naš sabor čim prije jer nam je pred vratima crna i tužna zima. Zastupstvo pokrajine inorati će, da odmah u početku zasjedanja ozbiljno pretrese pitanje kako da se pomogne biednomu pučanstvu, da ne nastrada predstojeće zime zbog sveohće nerodice usljed nečistiho žestoke suše. Pučanstvo zemlje nije nigdje pridjelalo toliko hrane, da bi moglo bez tuđe pomoći i skromno preživiti. Narod čeka pomoć koli od zemlje toli od države, jer će inače postradati on i njegova životinja.

Mjesto cestovnog meštra. U Primorju valja popuniti jedno mjesto cestovnog meštra. Molitelji zidari, kljesari ili tesari, imati će prednost; valja da znaju njemački, slovenski (hrvatski) i talijanski. Uvježbani moraju biti posve u pisanju, čitanju i risanju, te sposobni za provedenje manjih radnja i za izradnju manjih nacarta!

Šteta što netraže od molitelja mjernečke nauke!

Molbe valja predložiti do 20. septembra c. k. namjestničtvu u Trstu.

I on je odmaglio. Velik je bio i mogućan, bogat, pun časti, slave i odlikovanja, ponosan i ohol, podržavan i zastićen od najviših krugova — pa je i on pao, i on je morao izkusiti onu dc sada nepobitnu, da je na svietu stalna samo miena. Ruše se priestolja, padaju carstva i kraljevstva, nestaje velikana, silnika, mogućnika i nasilnika, a narodi zdravi u duši i tielu — ostaju! Tko bi još pred godinu dana rekao sa stalnošću o c. k. namjestniku grofu Goessa, da će morati da zapusti visoku namjestničku stolicu u Trstu. Govorilo se je do duše i pisalo već odavna, da se njegova stolica drma, da mu je položaj uzdrman, da se dugo ne može uzdržati, da mora pasti. Nu pošto su takove viesti odavna opetovane, bili smo im se već privikli te smo svaku novu viest o odstupu grofa Goessa primili sa velikom oprežnošću. Ali sada neima više o njegovom odstupu dvojbe, jer su to i službeni listovi proglasili.

Tršćanski listovi javljaju dapače, da grofova služinčad sprema pokućstvo i prtljegu a sam grof da je došao na kratak boravak u Trst, da se konačno sa oblastmi i predstojnici oblastih oprosti. Zeleći g. grofu sretan put, čvrsto zdravlje i dug život, obećajemo mu, da ćemo se još na njegovu nesretnu vladavinu vratiti.

Tko će biti nasljednik grofu Goessa? Čudne li ljudske sudbine! Još se nije ohladila namjestnička stolica, na kojoj je g. grof Goess još pred koji dan ponosno sjedio, već mu traže lievo i desno nasljednika, koji bi imao tu zapušćenu stolicu zasjesti. Nesjeca li nas ova one francuzke: „mrtav kralj! živio kralj!“

Jedva je dopro u javnost prvi glas o odstupu grofa Goessa, bacili su prijatelji dvorskog savjetnika u ministarstvu nutarnjih posala u Beču g. Simonelli-a u sviet viest, da će on biti nasljednikom grofa Goessa. Toj viesti je malo tko povjеровao, jer koji pezna pobliže toga gospodina, nema dvojbe da on želi postati namjestnikom u Trstu i da to žele njegovi osobni i politički prijatelji, al dvojimo jako, da bi on mogao postati u sadašnjih okolnostih namjestnikom u Primorju.

Iza njega opredeliše novinari za namjestnika u Trstu grofa Josipa Thuna, sadašnjeg namjestnika u Sleskoj. Kratko iza toga došao je na red knez Hohenlohe, zemaljski predsjednik u Bukovini, a ne bude li on za to, eno dalmatinskog namjestnika baruna Handela.

Najnovije viesti o promjenah namjestnikah i zemaljskih predsjednika glase: Na mjesto grofa Goessa u Trstu dolazi dalmatinski namjestnik barun Handel; zemaljski predsjednik Kranjske barun Hein ide u Tropavu; zemaljski predsjednik Slezije grof Thun dolazi kao zemaljski predsjednik Kranjske u Ljubljanu; namjestnik Tirola barun Schwarzenau odstupa a na njegovo mjesto dolazi barun Call, predsjednik prizivnoga suda u Inonostu i brat austrijskog ministra trgovine.

Priobćeno što smo doznali — a tko zna bolje, široko mu polje!

Iz srednje Istrg pišu nam 3. o. nj. Biti će do mala 23. godine, što se je počela malo živahnije buditi, narodna svijest i u našoj srednoj Istri. Narodni pokret prekoračio je drevnu Učku, te iz Liburnije dopriše do nas glasni zvuci narodnih koračnica. Naši tadašnji prvaci, većinom

rodoljubni svećenici stadoše smisljati kako bi oslobodili narod od neprijateljskih pan-djaha, kako bi mu pomogli, da se osvoji na vlastite noge i da postane sav svoj na svojoj starini. Prva im je bila skrba da pučanstvo predbiju za narodnu stvar te su mu u tu svrhu tumačili ustmeno i putem našega lista njegovu sveta prava i njegove teške dužnosti. Kad je narod uvidio, da mu treba pouke, da mu se valja sastajati na prijateljske dogovore ustrojše mu u sreću srednje Istre, u kršnom našem Lindaru prvo sastajalište, za kojeg je imala na daleko i široko sreću iskrene narodne svijesti — prvu hrvatsku čitaonicu okvraj Učke. Koji se ne sjeća onog veselja, onog oduševljenja, kad no se otvori god. 1883. nad talijanskim tada Pazinom prva hrvatska čitaonica, kojoj je stupio na čelo pokojni J. Fabris, tada riedki inteligentniji svjetlovnjak, koji je s nama čutio i za nas radio? Toj čitaonici i malo kasnije obdržavanom taboru uz sami Lindar, na vrhuncu, s kojeg smo zavidnim okom motrili otudjeni nam Pazin, imademo ponajviše zahvaliti što su nakon toga počele padati do tada talijanske tvrđave Buzet, Pazin, Tinjan, Zminj itd., sve te obćine u srednjoj Istri, koje sbačise sa sebe tuđinski jaram. Na čelu tih obćina stupiše narodni muževi naši: Flego, Fabris, Defar, Perić itd. koji si stekose velikih zasluga za naš narod. Osokoljen tim uspjehom pustio se narod prvom prigodom u žestoku borbu kod izbora za zemaljski sabor te izabra šestoricu naših sokolova, kojim se kasnije pridruži još trojica.

Narodni protivnici podnašahu teško taj udarac, te stadoše klevetati i crniti naše prvake predstavljajući ih puku kano sebičnjake ili tuđince, jer nisu svi slučajno rođeni bili usred Istre. Protivnici našim pružiše ruke s jedne strane vladini činovnici s druge crkvene oblasti, kojim ne bijaše pravo, da narod pita svoja prava koli u javnih uređih toli u školi i u crkvi. Protivnici naši poslužise se ovdje i ondje i sa našimi odpadnicima, sa izdajcima našega naroda, koji prodaje djavlu dušu za Judin novac. Tim nesretnikom imadu da zahvale narodni protivnici svoj privremeni uspjeh u Tinjanu; s njima se poslužise nedavno i u Zminju, ali bezuspješno, a s njima se kane poslužiti i u Pazinu, ali se čvrsto nadamo, da će se ljuto prevariti. Oni računaju doduše mudro, ali taj im se račun ne smije posrediti. Hoće naime, da puku omraze njegove najvjernije i najprve savjetnike, naše čestito svećenstvo, pak da onda bez nadzora i bez paske u mutnu lude ribice love.

Klevetom i ocrnjivanjem htjedose maknuti narodnog pastira iz Zminja; istim sredstvom pokušase sreću protiv čestitom i velezasluznom pastiru u Sv. Petru u Sumi, a konačno dosado je na red i pastir naš u kršnom Lindaru.

Ovo posljednje njeftance leži osobito na srcu narodnim dušmanom jer nemogu zaboraviti na udarce, što ih dobiše baš iz Lindara ili od lindarskih junaka. Svrha im je glavna, da posvade narod sa župnikom, da nastane medij njima razdor i nesloga pak da budu mogli kod budućih izbora pritegnuti k sebi mljohavece i mladostnike, koji su nesrećom zaboravili, kako su oni sami ili njihov stariji pred 20. godina zadavali Pazinskoj gospodi strah i trepet.

Mi smo čvrsto uvjereni, da će se Lindarci svi opametiti, da se neće dati voditi za nos od narodnih dušmana u Pazinu, od tamošnjih Krujela i njihovih podrepaica.

Naši vrijedni Lindarci nemogu zaboraviti, da će do godine biti 25 godina što se je u njihovom skromnom, ali tada junackom selu otvorila prva hrvatska čitaonica u srednjoj Istri, pak da im se valja pripraviti kako bi što dostojnije proslavili tu 25-godišnjicu. Mi se ugodno sjećamo kako bijahu dani Lindarci ponosni kod otvorenja čitaonice i na taboru u Lindaru, što su ih ostali Istrani, tamo mnogobrojno sakupljeni, nazvali istarskimi Crnogorci.

Očekujemo dakle, da će između sebe iztriebiti kukolj, te da će se uloviti složno u narodno kolo, u kojem su prvi u srednjoj Istri visoko dignu našu narodnu zastavu.

Tužna slika iz Riemanja. Prošloga čedna preminula je u selu Log, koji broji 40 kuća a spada pod Riemanje, neka ženska bez sakramenta za umiranje. Otkada je po nalogu tršćanskog biskupa zatvorena crkva u Riemanjih, bio je to prvi odraslo mrtvac iz Loga. Tu žensku pokopase bez svećenika i oprovod je predvokao seoski župan Ivan Berdon. Kod spirova sudjelovala je domaća glazba.

Nije li to skrajno tužna slika iz onoga našega mjestanca?! Djeca se radjaju i rastu bez sv. krsta, mladici i djevojke sklappaju vezove bez svećenitkog blagoslova, umiru djeca, odrasli i stari bez sv. poputnice!! Dogadjaji se šta takova medju divljim narodima, do kojih je doprlo svjetlo kršćanstva?!

Predstojeća novlja u Istri. Na drugom mjestu izrazili smo želju, da bi se čim prije sastao naš sabor, pa da poduzme shodne mjere kako bi se stanovitni naše pokrajine čim izdašnije pri-skočilo na pomoć bilo novcem, bilo javnim radnjama, živežom, krmom itd. U tom obziru zauzmi je i jedan talijanski list pokrajine, koji upozoruje na nevolju koja vlada u istočnoj Istri. Taj list piše naime: Tamošnje žiteljstvo živi skoro-izključivo od marvogojstva i poljodjelstva, koje se izključivo sastoji od siena, raži, kukuruza i koruna. Oboje trplio je mnogo od suše, te siromašno pučanstvo ide u susret gladu. Rečeni list traži od sahara, koji će se valjda 22. o. mj. sastati, da dozvoli izvanredni prinos za stradišće, nadajući se, da će i vlada nevoljnicima priteći u pomoć. Zapadni dio Istre, koj se bavi više obradivjanjem vinograda i gojenjem masline, ne će toliko trpiti od ovogodišnje suše, jer je ista donekle pri-jala ovim plodovima, ali ipak pučanstvo u ravninama strahom gleda na predsto-jeće zimsko doba. Da se ovim ljudima pomogne bar u nedostatku ljetosnje žetve obratio se je muničijpi grada Poreča na zemaljski odbor, da se ovaj kod vlade zauzme, te se čim skorije izgradi ogranak željeznice od Poreča u Kanfanaru.

Za ublaženje nevolje. Preporučamo svim našim obćinskim načelnikom, da prijave čim prije političkoj oblasti ona sela i mjesta u njihovom području, koja su pretrpila kakvu štetu zbog elementarnih nepogoda, ili koja su nasradala zbog velike suše a tim i ljute nevolje. Političke oblasti dužne su takve prijave uvažiti, te uzastojati, da se oštećenim ili unesrećenim opdiše jedan dio izravnog poreza.

Dovoz kruuze u Istru. Tužno se piše našem narodu, osobito u zapadnoj Istri, kad mora dovažati kruzu iz vana. A to će morati ove zime, jer ljetina kru-ruze posve izdala zbog velike suše. Iz Baderne nam pišu, da je tamošnji po-sjednik mlina Petech činio doći iz vana brodom u Poreč preko 900 kvintala kru-ruze. Ne bi li se i naše gospodarske za-ruške, konsumna družtva i t. d. na vrijeme pobrinula za dovoz potrebite kruze iz vana, da nebude naš seljak micao drugdje ju skupo kupovati.

Trgatba. Iz raznih strana Istre ju-vijaju nam, da je kod njih započela tr-gatba negdje još prošloga a većinom ovoga čedna. U zapadnom dijelu Istre, gdje ne bijaše tuče, imati će srednju trgatbu, dočim je mnogo lošija u istočnom dijelu. Grozdje je zbog velike žege svuda liepo uzorilo, te će vino biti izvratno. Mi upozorujemo već sada naše krmare i tr-govce sa vinom izvan Istre, da se obrate na pojedine naše rodoljube, gg. svećenike, učitelje, odvjetnike itd. koji će im ka-zati gdje mogu dobiti dosta vrlo dobra vina. U tom obziru rado će poslužiti svako-ko izvanjskoga krmara ili trgovca u uredničtvu našega lista.

Književne viesti.

Primili smo sa zahvalnošću, te toplo preporučamo našim vinogradarom sljedeću korisnu i potrebitu knjižicu:

Sadimo američku lozu! Napisao Stanko Ožanić. Objelodanilo „Družtvo za prosvjetu puka“ u Splitu. Štampa i naklada „Narodne tiskare“ u Splitu 1904. Ciena 40 para t. j. 20 nov.

Razni prinosi:

Braždi sv. Cirila i Metodja za Istru u Opatiji darovase preko naše uprave: U veselom družtvu „Karivlaša“ u „Sumi“ sabrano K 1.40.

Ukupno danas K 1.40
Na račun ove god. izkazano . . . 1231.44
Sveukupno K 1232.84

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu pripisalo našoj upravi: Gospodin Ivan Kirac sakupio u veselom družtvu u kući Mikule Leverića u Medulinu K 4.—

Ukupno danas K 4.—
Na račun ove god. izkazano 954.02
Sveukupno K 958.02

Za „Sokolski dom“ u Puli daruje g. Josip Linić trgovac na Tratu (Sušak) preko naše uprave K 20.—
Živio darovatelj!

Svoji k svojim!

Skladište pokućstva
goričko-solkanske
STOLARSKÉ ZADRUŽE
(prije Antun Černaigoi)
TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućstvo izradjuje se samo u peći iz-sušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zasposvstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.
Instrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javili gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na raspolaganje svakovrstnog sa-liza, skalina, bankina, karnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i biel-častog mramor-kamena uz sljedeće cene:

I. Šaliz u debljini od 8—12 cm učinjen sa česljem za postavu na mjesto po m² K 5.—
II. Isto učinjen sa pustom po m² K 4-40.
III. Karnice (grandalij) za krovove po metra K 1.—
VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koji pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, eslo Lovrinic.
Anton Lovrinic pok. Josipa

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 1-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garanti-rano pčelnoga voska.

Uštrane svieće iz gori inenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, 1 oštećenim svećem itd.	kg. po K 8—	Vošteni ovitki, bijeli i bojadisani	kg. po K 4-90
Isto ukrašeno s odjeljivim evidencijama	6—	Svieće za božićno drvo u 6 bojah	8—
Tamjan lagrima, najfiniji	2.40	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav	4.40
grani	2.—	Svieće i tarče. II. talijanski sastav	5.—
Svieće za pogrebe po vrlo niskoj cieni. — Za pravi, čist vosak jamčimo za 3000 kralj. Geseheimovi stenji (filijij) i stakla za vječnu luč. — Isto tako sveđil pilonae (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.	1.20	Vošćeno platno za oltare, melar	2.40

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najpoznatije,

J. KOPAČ, vošćarica u Gerlic.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitim vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

APATOVAČKA KISELICA

nije samo najbolje i najzdravije stolno piće, već je i najkorisnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoritete preporučena i djeluje nenadkrijivo kod bolesti žutudca, pluća, grklijana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), natekdihi i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrnih košajna.

Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice,
Ilica broj 17 - ZAGREB - Ilica broj 17

Dobira se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restoracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima zadrugare, ako i nije član istoga 4%, kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Prima novac na štednju od svakoga, do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nie kod ulozenja suglasno ustanove veći ili manji rok za otkaz.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nie kod ulozenja suglasno ustanove veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku na injenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.